

Posudek oponenta bakalářské práce

Název práce: Psychóza a existenciální izolace: Zkoumání hlubin lidské mysli v knize a filmu *Osvícení*

Autorka práce: Adéla Havlásková

Vedoucí práce: doc. Josef Fulka, Ph.D.

FHS UK 2023

Práce si klade za cíl interpretovat Kingovu knihu a Kubrickův film *Osvícení*. Perspektivou výkladu je na jedné straně psychoanalýza, na straně druhé existencialismus. Práce se zvláště věnuje rozdílům v podání postavy Jacka Torrance a pokouší se o srovnání zdrojů a kontextů obou verzí.

Hned úvodem musím poznamenat, že práce je po mém soudu spíše na hraně snesitelné úrovně bakalářské práce, a to především kvůli své velmi slabé formální stránce. Nemívám ve zvyku věnovat se formální úrovni prací, ale v tomto případě je úroveň taková, že působí dojmem, že si ji autorka po sobě ani nemohla přečíst a že značná část textu je jen otrockým či (a to doufám, že nikoliv) strojovým překladem pasáží z angličtiny. Ostatně autorka nerozlišuje mezi přímou citací a parafrází. K této stránce práce se ještě vrátím, ale nejprve se budu věnovat obsahu.

Práce je poměrně nepřesná a často generalizuje: „Strach jako takový a obzvláště strach z neznámého je nejstarší a nejsilnější emocí známou (Pattee & Lovecraft, 1946). Tato skutečnost je zpochybněna jen málem psychologů a díky tomu tato přiznaná fakta potvrzují pravost a důstojnost těchto zvláště hrůzných příběhů jako literární formy.“ (3) „Ženy mívají podstatně bujnější představivost než muži, a proto se do určitých pasáží knih tohoto žánru dokázaly lépe vžít.“ (6)

Struktura práce je nejasná a dochází k různým opakováním či nelogickému postupu:

"Struktura hotelové stavby je opět velice podobná Prosperovu opatství," (29) ovšem o jakého Prospera jde (resp. že ne o Shakespearova, ale Poeova) se dozvíme až v další kapitole.

Podobně by dávalo smysl začít představením obou analyzovaných děl.

Klíčový pojem úzkosti je velmi problematický. Co je vlastně existenciální úzkost? Domnívám se, že práce s ní pracuje jako s primárně psychologickou kategorií a nikoliv jako s úzkostí v pojetí

filosofie existence. O úzkosti se píše jako o projevu strachu, práce se nevěnuje žádnému z klasických pojetí úzkosti ve filosofické tradici. Ostatně celá filosofie existence – v míře, v jaké je v práci přítomná – je podávána výhradně z sekundární, resp. spíše terciárních zdrojů.

Vznikají i takové důsledky, že Sartreovo *mauvaise foi* se v práci objeví jako „zlá víra“. Zvláště nešťastné je to proto, že má jít o jedno z důležitých témat existencialismu. (25)

Čekal bych rovněž, že se bude práce ve své interpretaci věnovat klasickému motivu hororu, jímž je vztah k minulosti, potřeba odkrytí prvotní příčiny.

Práce nemá příliš dobré zdroje, chybí např. alespoň nějaká solidní literatura ke Kubrickovi.

Výběr titulů je pochybný a práce s literaturou na hraně snesitelnosti: Citovaný titul Richter, D. H., & Gamer, M. (2003). *Romanticism and the Gothic: Genre, Reception, and Canon-Formation* je recenzí knihy a je otázkou, proč práce nepoužívá knihu samu, resp. proč necituje správně recenzi.

Ve výsledku je práce velmi nesourodá, nejasná (a věcnou nejasnost velmi umocňuje slabá formální úroveň jazyka, stylistiky, dokonce i typografie).

Uvádím několik příkladů typických jazykových problémů práce:

Neúnosné pasivní vazby: „Muži, kteří byli v gotickém žánru interesováni také bývali často označováni čitateli jiných knižních žánrů jako zženštilí, protože gotické romány byly čteny převážně ženami, na které bylo autory nepřímo, ale vlastně viditelně působeno.“ (6)

Naprosto nesrozumitelné či zcela nevhodně konstruované věty: „Dannyho překonání sil v hotelu a chvilkový návrat otce ke zdravému rozumu na konci příběhu vede Jacka k tomu nechat syna uniknout s připomenutím jeho otcovské lásky, ale poté ho síly opět přemohou.“ (15)

Častá vyšinutí z vazby, různé relikty dřívějších formulací, atp.: „...z tohoto můžeme vyvodit souvislost s filmovou scénou Dannyho vchodu do zmíněného pokoje a nalezení rozkládající se tělo oproti Jackově zkušenosti v tom stejném pokoji jen o pár minut později. Jack zde nachází atraktivní mladou ženu a následuje sexuálním aktem.“ (17)

Zcela otrocké překlady z angličtiny: „Ve filmu si můžeme povšimnout odmítnutí Jackovy platby za nápoje barmanem se slovy na způsob „Vaše peníze zde nic neznamenaají“ zatímco v knize byla Jackova platba odmítnuta s větou „Vaše peníze nemám přijímat“. (18)

Chybí elementární kontrola textu, v němž zůstávají zjevné nesmysly: „v knize i filmové adaptaci jsou příležitosti mi činiteli děje samotné postavy, neboť bez jejich přítomnosti by se příběh nemohl rozvíjet.“ 21

Konečně asi nejhorší věta celého textu: „Existenciální úzkosti, ke kterým izolace; jako jeden ze 78 identifikovaných, ale v článku, který jsem používala jako jeden z hlavních zdrojů na toto téma¹⁵ pěti faktorů, kterými jsou smrt, bezvýznamnost, vina, izolace a identita; může vést (van Bruggen et al., 2015).“ (26)

Další drobnější chyby (typu Senecova Faidra namísto Faidry) nechávám stranou.

Samostatnou kapitolou je práce s literaturou, forma odkazování, bibliografie, atp. Nedostatky a chyby jsou zde v každém myslitelném aspektu.

Práce je zjevně odbytá a nedodělaná. Pokud bychom se věnovali jen obsahové stránce práce, je myslím práce obhajitelná. Kvůli své formální stránce však po mém soudu visí nad propastí neúspěšné obhajoby. Nejsem příznivce nedoporučování prací k obhajobě, **prací proto k obhajobě doporučuji**, ale jen v tom smyslu, že má mít autorka práce právo pokusit se hájit a v případě úspěšné obhajoby může být práce hodnocena stupněm „**dobře**“.

V Praze 10. září 2023,

Jakub Marek, Ph.D.